

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 9 grudnia 2022 r.

w sprawie finansowania zadania zleconego związanego z realizacją programu Karta Dużej Rodziny

Realizacja programu Karta Dużej Rodziny, w tym przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków oraz wydawanie Kart, jest zadaniem administracji rządowej zleconym do realizacji gminom, a środki finansowe na realizację zadania powinny zostać zapewnione przez budżet państwa. Zasady obliczania dotacji należnej gminie zostały określone w art. 29 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.), gdzie szczegółowo wskazano koszty realizacji ustawy przez gminy (kwoty te podlegają corocznej waloryzacji od 1 marca każdego roku). Zgodnie z nimi ostateczna wysokość dotacji zależna jest od liczby oraz rodzaju rozpatrzonych wniosków.

W ramach realizacji zadania gminy ponoszą szereg wydatków takich jak: wynagrodzenia pracowników obsługujących zadanie, zakup materiałów biurowych czy media. Środki na finansowanie ww. składowych powinny pochodzić z dotacji budżetu państwa. Jednak od początku funkcjonowania programu, tj. od 16 czerwca 2014 r. **środki przekazywane gminom są niewystarczające w stosunku do faktycznych wydatków ponoszonych na realizację zadania. Tym samym gminy znaczną część wydatków ponoszą ze środków własnych.**

Rozbieżności pomiędzy rzeczywistymi kosztami ponoszonymi przez gminę a wysokością dotacji należnej wynikają z niewłaściwego określenia stawek za rozpatrzenie danego rodzaju wniosku. Wynika to z błędnych założeń przyjętych przez ustawodawcę przy kalkulacji kosztów, w których przyjmuje się, że miesięczny koszt pracy oraz materiałów biurowych równa się kwocie najniższego miesięcznego wynagrodzenia. W zdecydowanej większości pracownicy realizujący zadanie otrzymują wynagrodzenie w wysokości wyższej od przyjętej w kalkulacji. Uwagę na ten fakt zwróciła również Najwyższa Izba Kontroli, która w wystąpieniu pokontrolnym w 2016 r. stwierdziła, że szacunkowy koszt realizacji zadania zleconego w 10 z 18 kontrolowanych jednostek był wyższy niż szacowanie zawarte w uzasadnieniu do projektu ustawy, co wynikało przede wszystkim z wyższego wynagrodzenia w gminach od przyjętego przy projektowaniu ustawy (*Informacja o wynikach kontroli Karta Dużej Rodziny jako element polityki rodzinnej państwa, nr ewid. 29/2016/P/15/045/KPS, s. 31*).

Należy zaznaczyć również, że w czerwcu 2021 r. dokonana została dodatkowa waloryzacja kwot przysługujących gminie, co było odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez gminy. Jej wysokość jednak w dalszym ciągu nie zapewnia gminom środków na pokrycie wszystkich kosztów. Co więcej, w zakresie stawek należnych gminie, ostateczne brzmienie ustawy zmieniającej różni się od projektu ustawy. W projekcie ustawy przyjęto, że w przypadku rozpatrzenia wniosku rodziny wnioskującej o Kartę po raz pierwszy gmina otrzyma 23 zł (jako wskaźnik przyjmując wówczas obowiązującą kwotę najniższego wynagrodzenia). W przyjętej wersji ustawy kwotę tę obniżono do 17 zł.

W bieżącym roku, obok problemu niedofinansowania zadania z uwagi na zbyt niskie kwoty przysługujące gminom, pojawił się także problem **braku zapewnienia środków na realizację zadania w wysokości wynikającej z obowiązującej ustawy**. Znaczący wzrost liczby wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny wpływających do gmin, a tym samym rozpatrywanych, co związane jest m.in. z przyznaniem posiadaczom Karty prawa do skorzystania z podwyższonego limitu na zakup w 2023 r. energii elektrycznej po cenach z 2022 r., spowodował gwałtowny wzrost kwoty dotacji należnej gminom. Pomimo poinformowania Wojewody o konieczności dokonania zwiększeń w budżetach gmin, z budżetu państwa nie zapewniono środków w wysokości odpowiedniej do realizacji zadania.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2267)* jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań.

Biorąc pod uwagę powyższe Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów apeluje o konieczność wprowadzenia zmian w finansowaniu zadania zleconego związanego z realizacją programu Karta Dużej Rodziny zapewniających gminom otrzymywanie dotacji w wysokości odpowiadającej realnie ponoszonym kosztom.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku